

Nemyslíme zatím ještě? / Myšlení jako výkon subjektu myslícího

Heidegger ve svých přednáškách „Co znamená myslet?“ opakovaně trvá na tom, že „ještě nemyslíme“, a opakovaně zdůrazňuje, že to je mimořádně povážlivá skutečnost. Chtěl bych tomu rozumět v tom smyslu, že to, co lidé až dosud provádějí, když „myslí“ (a mají dojem, že myslí), není ještě to pravé myšlení, před jehož úkolem ještě stále lidstvo stojí. Říkat o nepravém, nesprávném myšlení, že to není vůbec žádné myšlení, je sice poněkud zvláštní a podivné, neboť to odporuje běžnému zvyku, kdy vady a chyby nějakého lidského výkonu nebereme jako důvod pro popírání výkonu samého – vždyť „chybami se člověk učí“, jak říká dávné úsloví. A učit se nějaké práci přece můžeme jen tak, že ji začneme dělat, nikoli že děláme ty chyby v nějaké docela odlišné činnosti. Jestliže Heidegger sám užívá přirovnání myšlení k plavání, je zcela zřejmé, že tomu, kde ještě nikdy neplaval, toho skok do proudu moc neřekne, protože se asi dříve utopí. Učit se plavat je sice ovšem možno pouze ve vodě (nemusí to hned být velký proud), ale nesprávné či nedokonalé plavání si můžeme opravit a vylepšit jen tak, že vskutku plaveme, tj. že jsme ve vodě, ale že jsme plavat už začali, takže jsme se hned neutopili. Ovšem v případě myšlení nejde o to, že bychom byli (i se svými neohrabanými myšlenkovými „pohyby“) do nějakého dravého „proudu“ hozeni na pospas svému nedokonalému umění nebo neumění „plavat“ (ostatně i v karteziánismu „myšlení“ není žádný proud, natož dravý, nýbrž něco nehybného, totiž substance!), ale zdrojem veškerého „pohybu“ jsme přece my sami. A pokud tedy ve svém usilovném „plavání“ utoneme, že to výsledek naší činnosti, nikoli nějakého sebetiššího nebo sebedravějšího proudu myšlení kolem nás.

(Písek, 141012-1.)